

– Резолюцію Ради від 29 листопада 2021 року про Новий європейський порядок денний з навчання дорослих на 2021–2030 роки і запропоновані у документі п'ять пріоритетних сфер, які визначають розвиток галузі навчання дорослих в Європі до 2030 року: управління навчанням дорослих з особливим акцентом на загальнодержавні національні стратегії та партнерства з зацікавленими сторонами; пропозиція та використання можливостей навчання впродовж життя зі сталим фінансуванням; доступність і гнучкість для адаптації до потреб дорослих; якість, справедливість, інклюзивність та успіх у навчанні дорослих з акцентом на професійний розвиток персоналу, який навчає дорослих, мобільність як учнів, так і персоналу, забезпечення якості та активної підтримки соціально незахищених груп населення; зелений і цифровий переходи та пов'язані з ними потреби в навичках.

Зроблено висновок, що політика ЄС у галузі освіти і навчання на сучасному етапі спрямована на задоволення потреб у забезпеченні конкурентоспроможності економіки і побудові інклюзивних і згуртованих суспільств. Політика є цілісною та охоплює всі рівні і напрями освіти (lifelong & life wide education) у системі освіти впродовж життя.

Перспектива європейської інтеграції України покликана інтенсифікувати синхронізацію пріоритетів розвитку національної освіти з пріоритетами ЄС. Їх методологічна обґрунтованість, всеохопність, прогностичність сприятимуть її інноваційному розвитку, забезпечать конкурентоспроможність у порівнянні з системами освіти і навчання держав-членів.

Періоди європейської інтеграції у галузі освіти і навчання

*І. В Борисенко,
кандидат педагогічних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу порівняльної педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України*

Констатовано, що включення освіти до переліку інтересів ЄС пов'язано з потребою інтенсифікації економічного зростання та соціальної інтеграції. На основі праць Charlier & Croshe, 2005; Cankaya, Kutlu & Sebeci, 2015 та ін. охарактеризовано ключові періоди європейської інтеграції у галузі і навчання:

– Період 1. «На шляху до спільної політики» (1957–1985). Підвалини освітньої політики ЄС закладено Римським договором (Roma Treaty) 1957 року, в якому проголошувалася важливість розвитку професійної освіти і пов'язана з цим пропозиція нострифікації дипломів фахівців за кордоном задля можливості працевлаштування і вільного пересування за межами рідної країни.

Подальша діяльність Європейського Економічного Співтовариства (ЄЕС) у 1960-х роках актуалізувала співпрацю між країнами щодо питань економічної інтеграції та вирішення соціальних завдань. Якісну освіту починають розглядати ключовою умовою сталого економічного розвитку і одним з шляхів подолання

безробіття. У 1976 році Комітетом ЄЕС було затверджено План дій у сфері освіти (Education Action Plan), який охоплював питання покращення освітніх можливостей, розвиток мовної освіти та посилення співпраці у сфері освіти між державами-членами.

До ключових ознак першого періоду віднесено: виникнення ідеї спільної політики країн-учасниць у сфері освіти і навчання; активний розвиток професійної освіти з метою подолання економічної кризи.

– Період 2. «Послаблення правових і політичних обмежень» (1985–2000) характеризується політичними ініціативами і затвердженням низки законодавчих документів у сфері вищої освіти, які заклали правову основу діяльності закладів вищої освіти. Прийняття Єдиного європейського акту у 1987 році (Single European Act) започаткувало діяльність програми Еразмус, мета якого – сприяти міжнародній мобільності, обміну досвідом та співпраці.

Подальше розширення ЄС стартувало реформування освітніх систем держав-членів з метою їх гармонізації. Маастрихтський договір 1992 року (Maastricht Treaty) визначив пріоритетною галузь освіти і навчання для економічного зростання та соціальної злагоди, що інтенсифікувало освітню інтеграцію. Згідно Договору новостворений ЄС надав законної сили освітній політиці, позначивши ключові пріоритети співробітництва з державами-членами.

– Період консолідації, починаючи з 2000 року. Основними стратегіями освітньої політики ЄС цього періоду стали: формування ідей мультикультуралізму, підтримка мобільності учасників освітнього процесу, поява моделі «освіта для всіх», навчання протягом життя.

Європейська інтеграція в цей період визначається Лісабонським договором, який заклав основу реформ європейської спільноти, і створеною на його основі Лісабонської стратегії розвитку ЄС. Документ поклав старт освітній політиці, що спрямовується на покращення якості освіти, забезпечення доступу до освіти і навчання впродовж життя; формування базових навичок і компетентностей; створення системи відкритої інформації про освітню діяльність країн; запровадження моніторингу ефективності освітнього прогресу у досягненні встановлених цілей.

На період 2021–2030 років політику європейської інтеграції у галузі освіти і навчання визначає Резолюція Ради щодо побудови Європейського освітнього простору.

Зроблено висновок, що інтеграція у галузі освіти і навчання залишається пріоритетом освітньої політики ЄС. Розвиток освіти не можна розглядати відірвано від соціальних, економічних, політичних, культурних, історичних процесів країн.